

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1740/2024
07.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредног суда у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 26/2023 од 28.09.2023. године, у седници већа одржаној 07.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 26/2023 од 28.09.2023. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 26/2023 од 28.09.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 96/21 од 06.09.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење, у делу који се односи на обрачунату камату у износу од 7.940,30 динара, као и у делу којим је одлучено о трошковима поступка и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 26/2023 од 28.09.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 96/21 од 06.09.2022. године у ставу другом и трећем изреке, којима је делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 11.300,64 динара, са законском затезном каматом почев од 04.06.2021. године, до исплате, док је одбијен тужбени захтев у делу за исплату законске затезене камате почев од 01.08.2012. године до 03.06.2021. године. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става четвртог изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од

48.000,00 динара са законском затезном каматом од извшности до исплате. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужене и тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. Закона о парничном поступку.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 10/23) - ЗПП, Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужене делимично основана (у усвајајућем делу одлуке о камати на главни дуг).

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била запослена у Инвестбанци а.д. Решењем Трговинског суда у Београду Ст бр. 10/02 од 03.01.2002. године, отворен је стечајни поступак над стечајним дужником „Инвестбанком“ а.д. Београд. Капитал послодавца тужиље је био под контролом државе, пошто је једини члан и акционар ове банке била Агенција за осигурање депозита, која је у власништву Републике Србије. Тужиљи је у стечајном поступку признато потраживање у износу од 12.635,98 динара, од чега је главни дуг 4.695,68 динара, а камата 7.940,30 динара. Преостало неисплаћено потраживање стечајног повериоца, а након исплате по првој делимичној деоби стечајне масе, износи 11.300,64 динара. Решењем Привредног апелационог суда у Београду Рж 943/21 од 23.04.2021. године усвојена је жалба тужиље и утврђено је да је у предметном стечајном поступку повређено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере како би се стечајни поступак што пре окончао.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Правилно су нижестепени судови закључили да тужена одговара за штету када тужила, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку у висини главног дуга, као и право на камату до момента покретања стечајног поступка.

Из изложених разлога нису основани ревизијски наводи тужене о погрешној примени материјалног права у делу одлуке за главни дуг, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Међутим, по оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете у делу одлуке о камати која чини део главног захтева.

Наиме, тужили је у стечајном поступку признато потраживање по основу неисплаћене зараде у укупном износу од 12.635,98 динара, од чега је главни дуг 4.695,68 динара, а камата на износ главног дуга за период од отварања стечаја до 31.07.2012. године износи 7.940,30 динара.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласници РС“, бр. 109/07,... и 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је, по својој природи, институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. Имајући ово у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је извршити разграничење и обрачунати најпре главницу, а затим на главницу обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

Нижестепени судови у овом случају о томе нису водили рачуна и зато су пропустили да од стечајног суда по службеној дужности затраже извештај о методи која је примењена приликом обрачуна затезне камате и евентуално њено прерачунавање методом простог интересног рачуна.

Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису ценили правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате на износ главног потраживања која чини део главног дуга, то је у конкретном случају чињенично стање остало непотпуно утврђено.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање тако што ће од стечајног суда затражити извештај о методу који је примењен приликом обрачуна затезне камате на тужиљино новчано потраживање, а ако је тај обрачун извршен применом комфорне методе и њен прерачун применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), након чега ће донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од исхода спора, у смислу одредбе члана 163. став 4. ЗПП.

Имајући у виду напред изнето Врховни суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић